

PRACA POGLĄDOWA
REVIEW ARTICLE

ХАРАКТЕРИСТИКА ПОКАЗНИКІВ ЗАХВОРЮВАНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ПОШИРНОСТІ СЕРЕД НЬОГО ХВОРОБ

CHARACTERISTIC OF MORBIDITY INDICES AND PREVALENCE OF DISEASES AMONG THE POPULATION OF TRANSCARPATHIAN REGION

Василь В. Скрип, Іван С. Миронюк, Геннадій О. Слабкий

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД УКРАЇНИ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ», УЖГОРОД, УКРАЇНА

Vasyl V. Skryp, Ivan S. Mironyk, Gennagiy O. Slabkiy

STATE HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION OF UKRAINE "UZHGOROD NATIONAL UNIVERSITY", UZHGOROD, UKRAINE

РЕЗЮМЕ

Вступ: Стан здоров'я людей займає особливе місце у системі цінностей цивілізованої країни. Здоров'я населення країни відображає її соціально-економічне, екологічне, демографічне і санітарно-гігієнічне благополуччя, є одним із соціальних індикаторів суспільного прогресу, важливим чинником, який впливає на якість та ефективність трудових ресурсів.

Мета: Вивчити та проаналізувати показники захворюваності населення Закарпатської області в розрізі адміністративних територій та поширеності серед нього хвороб.

Матеріали та методи: В ході виконання роботи було використано статистичний та бібліосемантичний методи. Матеріалами дослідження стали дані галузевої статистичної звітності Закарпатської області за період 2015-2017 рр.

Результати: В області зареєстрована тенденція до зниження показників поширеності хвороб серед дорослого населення і показників захворюваності дитячого населення і поширеності хвороб серед дітей. Встановлено підвищення показника захворюваності дорослого населення. Показники захворюваності населення та поширеності хвороб мають достовірні відмінності в розрізі адміністративних територій області.

Висновки: Показники захворюваності населення та поширеності хвороб виступають важливим чинником при плануванні реформи системи надання медичної допомоги населенню та обсягів її фінансування.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: Закарпаття, захворюваність населення, поширеність хвороб

ABSTRACT

Introduction: The state of people's health takes a special place in the system of values of the civilized countries. The health of the population of the country reflects its socio-economic, environmental, demographic, and sanitary-and-hygienic welfare and is one of the social indicators of society progress, an important factor that impacts the quality and efficiency of labor resources.

The aim: Study and analyze the morbidity and prevalence of disease among the population of Transcarpathian region in terms of administrative areas.

Materials and methods: Statistical and bibliosemantic methods were applied in the course of study. The data of branch statistical reporting of Transcarpathian region for the period 2015-2017 were used as materials for research.

Review: The trend towards decreasing the prevalence of diseases among adult population and morbidity indices and the prevalence of diseases among infants was registered in the region. The increase of morbidity index of adult population was registered. The indices of morbidity and the prevalence of diseases among population show proved differences in terms of administrative areas of the region.

Conclusions: The indices of morbidity and the prevalence of diseases among population work as an important factor when planning a reform in the system of providing medical aid to the population and the level of its financing.

KEY WORDS: Transcarpathian region, morbidity, prevalence of diseases

Wiad Lek 2018, 71, 5, 1051-1055

ВСТУП

Стан здоров'я людей займає особливе місце у системі цінностей цивілізованої країни. Здоров'я населення

країни відображає її соціально-економічне, екологічне, демографічне і санітарно-гігієнічне благополуччя, є одним із соціальних індикаторів суспільного прогресу,

Таблиця І. Захворюваність дорослого населення Закарпатської області, 2015-2017 рр (на 100 тис дорослого населення).

Адміністративна територія	2015	2016	2017
Закарпатська область	49264,6	51210,6	49 625,0
Берегівський район	53531,6	55959,5	53 957,8
Великоберезнянський район	38273,2	42688,4	43 441,8
Виноградівський район	55316,1	58917,5	60 837,8
Воловецький район	51730,6	52314,4	46 168,2
Іршавський район	60682,7	59337,4	57 641,8
Міжгірський район	38269,7	44214,4	46 402,1
Мукачівський район	38363,8	36574,2	34 385,4
Перечинський район	41924,6	45000,4	42 348,8
Рахівський район	58061,2	55167,9	53 818,3
Свалявський район	39015,3	41975,4	43 205,5
Тячівський район	40201,8	43194,9	46 880,5
Ужгородський район	35932,1	39743,7	40 465,4
Хустський район	71391,8	79862,5	73 400,5
м. Ужгород	43331,8	53226,2	43 050,5

важливим чинником, який впливає на якість та ефективність трудових ресурсів [1,2].

Сучасний період розвитку охорони здоров'я на глобальному рівні характеризується розумінням значущості здоров'я як незаперечної цінності, невід'ємного права і важливого чинника суспільно-економічного поступу суспільства [3]. Декларовані нові можливості для поліпшення здоров'я населення є основою для забезпечення благополуччя теперішніх і майбутніх поколінь жителів планети, її регіонів, окремих країн [4].

Вивчення тенденцій захворюваності та поширеності хвороб серед населення є однією з важливих складових стратегічного планування медичної галузі [5] особливо в умовах реформування системи надання медичної допомоги населенню, яке проводиться наразі в Україні [6,7].

МЕТА

Мета роботи - вивчити та проаналізувати захворюваність дорослого та дитячого населення Закарпатської області в розрізі адміністративних територій та поширеності серед них хвороб.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

В ході виконання роботи було використано статистичний та бібліосемантичний методи. Матеріалами дослідження стали дані галузевої статистичної звітності Закарпатської області за період 2015-2017 рр .

ОГЛЯД ТА ОБГОВОРЕННЯ

На початку дослідження були вивчені та проаналізовані показники захворюваності дорослого населення

Закарпатської області в розрізі адміністративних територій. Отримані дані наведено в табл. І.

Аналіз наведених в табл.І даних вказує на те тенденцію до підвищення показника захворюваності дорослого населення в області з його найвищим значенням в 2016 році - 51210,6. За період дослідження підвищення показника захворюваності дорослого населення зареєстровано в 9 (64,3%) адміністративних територіях, а його зменшення в 5 (35,7%) адміністративних територіях. При цьому гранична різниця показника в розрізі адміністративних територій відрізняється в 2,1 разу: від 34 385,4 в Мукачівському до 73 400,5 в Хустському районі.

В структурі захворюваності дорослого населення провідні місця займають наступні класи хвороб: хвороби органів дихання (35,3%), хвороби органів травлення (7,3%), хвороби системи кровообігу (12,5%), травми, отруєння та деякі інші наслідки дії зовнішніх причин (7,0%).

Наступним кроком дослідження було вивчення та проведення аналізу показників поширеності хвороб серед дорослого населення області. Отримані результати представлені в табл. ІІ.

Аналіз наведених в табл. ІІ даних вказую на зменшення за період дослідження показника поширеності хвороб серед дорослого населення на 1,5% з рівнем в 2017 році 162785,6 на 100 тис дорослого населення. Зменшення даного показника зареєстровано в 10 (71,4%) адміністративних територіях, а його збільшення в 4 (28,6%) адміністративних територіях. При цьому гранична різниця показника в розрізі адміністративних територій відрізняється в 1,3 разу: від 140021,8 в Ужгородському до 185885,6 в Хустському районі. Вище середнього показника по області (162785,6) зареєстровано показник поширеності

Таблиця II. Поширеність хвороб серед дорослого населення Закарпатської області, 2015-2017 рр. (на 100 тис дорослого населення).

Адміністративна територія	2015	2016	2017
Закарпатська область	165382,8	165339,3	162 785,6
Берегівський район	167515,8	161614,2	162 114,2
Великобerezнянський район	144526,5	145950,9	146 021,4
Виноградівський район	149648,6	157071,5	160 466,1
Воловецький район	177505,4	177435,3	169 978,7
Іршавський район	178239,2	177543,7	177 041,8
Міжгірський район	131394,5	135364,3	142 192,7
Мукачівський район	157268,2	152250,7	150 210,7
Перечинський район	157823,0	156883,9	154 147,5
Рахівський район	166929,6	164787,3	162 650,4
Свалявський район	146141,4	148031,3	143 353,2
Тячівський район	162579,5	165886,5	169 353,1
Ужгородський район	153150,6	159425,6	140 021,8
Хустський район	180639,7	188661,0	185 885,6
м. Ужгород	179322,7	189178,5	176 622,2

Таблиця III. Захворюваність дитячого населення Закарпатської області, 2015-2017 рр. (на 1 тис дитячого населення)

Адміністративна територія	2015	2016	2017
Закарпатська область	980,31	938,10	887,85
Берегівський район	1172,47	1171,89	1 223,78
Великобerezнянський район	718,78	801,04	769,52
Виноградівський район	1120,15	1117,74	1 073,05
Воловецький район	1132,24	999,29	780,47
Іршавський район	671,08	589,36	498,69
Міжгірський район	995,33	999,31	877,51
Мукачівський район	1140,92	835,99	834,74
Перечинський район	910,62	912,84	859,66
Рахівський район	1006,90	990,83	1 002,74
Свалявський район	884,25	905,00	887,39
Тячівський район	668,47	660,75	629,44
Ужгородський район	899,65	1000,91	883,44
Хустський район	867,85	867,08	861,87
м. Ужгород	1325,19	1561,97	1 377,12

хвороб серед дорослого населення в Хустському (185885,6), Іршавському (177 041,8), Воловецькому (169978,7), Тячівському (169353,1) районах та м. Ужгород (176622,2).

В структурі поширеності хвороб серед дорослого населення області провідні місця займають наступні класи хвороб: хвороби системи кровообігу (40,2%), хвороби органів дихання (14,0%), хвороби органів травлення (10,8%), хвороби ендокринної системи розлади харчування, порушення обміну речовин (7,7%).

Далі вивчалися та аналізувалися показники захворюваності дитячого населення області. Отримані дані наведено в табл. III.

Аналіз наведених в табл. III даних вказує на тенденцію до зниження показника захворюваності дитячого населення області. За період дослідження зареєстровано зниження показника захворюваності дитячого населення в 10 (71,4%) адміністративних територіях, а його збільшення в 4 (28,6%) адміністративних територіях.

Гранична різниця показника захворюваності дитячого населення в розрізі адміністративних територій відрізняється в 2,8 разу: від 498,69 в Іршавському районі до 1377,12 в м. Ужгород.

Вище середнього показника по області (887,85) зареєстровано показник захворюваності дитячого населення в Берегівському (1 223,78), Виноградів-

Таблиця VI. Поширеність хвороб серед дитячого населення Закарпатської області, 2015-2017 рр. (на 1 тис дитячого населення)

Адміністративна територія	2015	2016	2017
Закарпатська область	1355,76	1318,50	1 265,11
Берегівський район	1414,95	1450,55	1 506,77
Великобerezнянський район	1049,53	1144,58	1 110,46
Виноградівський район	1484,64	1482,55	1 435,74
Воловецький район	1517,08	1587,12	1 393,85
Іршавський район	1058,67	967,95	883,06
Міжгірський район	1311,48	1329,12	1 223,31
Мукачівський район	1560,20	1264,25	1 263,68
Перечинський район	1205,22	1196,06	1 143,63
Рахівський район	1370,78	1329,36	1 328,16
Свалявський район	1233,00	1246,39	1 225,61
Тячівський район	982,88	966,03	944,88
Ужгородський район	1322,67	1593,42	1 300,72
Хустський район	1230,67	1275,48	1 223,39
м. Ужгород	1857,56	2072,26	1 923,33

ському (1073,05), Рахівському (1 002,74) районах та м. Ужгород (1 377,12).

В структурі захворюваності дитячого населення провідні місця займають наступні класи хвороб: хвороби органів дихання (60,4%), хвороби органів травлення (6,6%), хвороби шкіри та підшкірної клітковини (6,0%).

Наступним кроком дослідження було вивчення та проведення аналізу показників поширеності хвороб серед дитячого населення Закарпатської області. Отримані дані наведено в табл. VI.

Аналіз наведених в табл. VI вказує на зменшення показника поширеності хвороб серед дитячого населення області за роки дослідження на 6,6% з рівнем в 2017 році 1265,11 в розрахунку на тисячу дітей. За період дослідження зниження показника поширеності хвороб серед дитячого населення зареєстровано в 11 (78,6%) адміністративних територіях, а його підвищення в 3 (21,4%) адміністративних територіях.

В розрізі адміністративних територій гранична різниця вказаного показника відрізняється в 2,2 рази: від 883,06 в Іршавському районі до 1923,33 в м. Ужгород.

В структурі поширеності хвороб серед дитячого населення області провідні місця займають наступні класи хвороб: хвороби органів дихання (46,5%), хвороби ендокринної системи розлади харчування, порушення обміну речовин (7,6%), хвороби органів травлення (7,1%), хвороби ока та додаткового апарату (5,7%), хвороби шкіри та підшкірної клітковини (5,4%).

ВИСНОВКИ

В області зареєстрована тенденція до зниження показників поширеності хвороб серед дорослого

населення і показників захворюваності дитячого населення і поширеності хвороб серед дітей. Встановлено підвищення показника захворюваності дорослого населення. Показники захворюваності населення та поширеності хвороб мають достовірні відмінності в розрізі адміністративних територій області.

Показники захворюваності населення та поширеності хвороб виступають важливим чинником при плануванні реформи системи надання медичної допомоги населенню та обсягів її фінансування.

REFERENCES

1. Shutov MM, Tkachenko VG, Dorofiyenko VV et al. Trud I zdorovie. Donetsk; 2009: 330 p.
2. Annual report on the state of population health, sanitary-and-epidemiologic situation and the results of healthcare system activity in Ukraine for 2013. Kyiv; 2014; 438 p.
3. Tallinskaya hartiya: Systema zdavoohraneniya dlya zdorovya i blagosostoyaniya [Electronic resource]. – Excess regime: <http://www.euro.who.int/document/E91438r.pdf>. – Title from the screen.
4. Zdorovie-2020: osnovy europeiskoy politiki v podderzhku deistviy vsego gosudarstva i obshchestva v interesah zdorovya i blagosostoyaniya. ERB WHO; Malta; 10-13 September 2012: 18 p.
5. Medvedovska NV. Otsinka zalezhnosti dinamiky stanu zdorovya dorosloho naselennya Ukrainy vid merezhi ta kadrovoho zabezpechennya zakladiv okhorony zdorovya Ukrainy. Ukraina. Zdorovya natsii. Україна. Здоров'я нації. 2010; 4 (16): 55–59.
6. Postanova CMU "Pro zatverdzhennya Poriadku stvorennya hospitalnyh okruhiv" 30 November 2016 N 932 [Electronic resource]. – Excess regime: <http://www.medcv.gov.ua/archives/2563> - Title from the screen.
7. Zakon Ukrainy "Pro derzhavni finansovi harantii medychnoho obsluhovuvannya naselennya" 19 October 2017 N 2168-VIII [Electronic resource]. – Excess regime: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T172168.html - Title from the screen.

Стаття підготовлена в рамках виконання ініціативної науково-дослідної роботи «Наукове забезпечення реформи охорони здоров'я регіонального рівня», номер державної реєстрації 0112U001923. шифр 51А-2015, термін виконання 2015-2018 рр. Фінансування виконання НДР не проводилося.

Вклад авторів:

В порядку черговості авторства.

Конфлікт інтересів:

Автори не заявляють про конфлікт інтересів.

АВТОР ДО КОРЕСПОНДЕНЦІЇ

Геннадій О. Слабкий

вул. Собранецька, 148

88000, Ужгород, Україна

тел: 0380501711648

e-mail: G.Slabkiy@uzhnu.edu.ua

Надіслана: 22.04.2018

Затверджена: 12.07.2018